

Windkracht 6

Uitbreiding

voor snaarinstrumenten en accordeon

Lesprogramma en CD

5. **Symfonie- en strijkorkest:**
lessen over symfonie-
en strijkorkest
6. **Snaarinstrumenten:**
lessen over snaarinstrumenten
7. **Accordeonorkest en accordeon:**
lessen over 't accordeonorkest
en accordeon

Instrumentenparade met informatie over:

- Snaarinstrumenten
- Het symfonieorkest
- Het strijkorkest
- Het accordeon
- Het accordeonorkest

DVD

De ontdekking van...

Inleiding

Dit pakket vormt een onderdeel van het Windkracht 6 PEP-pakket en is bedoeld om kinderen van 8 tot 10 jaar kennis te laten maken met het symfonie-, strijk-, en accordeonorkest en alle daarin voorkomende instrumenten.

Het is een uitbreiding op de eerste editie van het lespakket over de blaasorkesten: de harmonie- en fanfareorkesten, brassbands en slagwerkorkesten.

U treft in deze uitbreiding de volgende onderdelen aan:

- **Lesprogramma** met 3 lessen over het symfonie-, strijk- en accordeonorkest met alle daarin voorkomende instrumenten.
- **DVD** "De ontdekking van..."
- **Audio-cd** met daarop 15 luisterfragmenten.
- **Instrumentenparade** met foto's en informatie over de drie orkestvormen, de snaarinstrumenten en het accordeon.

De lessen bestaan ook nu weer uit kijk- en luisteropdrachten, een werkblad voor de leerlingen, een antwoordenblad voor de docent en een drietal liedjes.

De uitbreiding van het **lesprogramma** bestaat uit 3 onderdelen:

- **Les 5** is een algemene les over **symfonie- en strijkorkesten**.
- In **les 6** leren we de **snaarinstrumenten** kennen. De viool, alt-viool, cello, contrabas en harp worden hier voorgesteld.
- In **les 7** maken we kennis met het **accordeon** en het **accordeonorkest**.

Wij hopen dat deze uitbreiding u een handvat geeft om de muziek op een eigentijdse en gevarieerde manier onder de aandacht van kinderen te brengen. Misschien dat de kinderen na deze lessen en een ontmoeting met een plaatselijk symfonie-, strijk-, of accordeonorkest zelf ook zin hebben gekregen en zeggen: "Daar wil ik ook graag bij horen!", want dat is wat we graag met de uitbreiding van dit PEP-pakket willen bereiken.

Veel plezier en succes ermee!

Kunstfactor Muziek
Gert Bomhof en Chantal de Bonth-Vromans

Erratum

Met welgemeende excuses maken wij u hierbij attent op de volgende fouten in de publicatie en lespakket rondom de uitbreiding snaarinstrumenten en accordeon.

1. De eerste zes tracks staan als volgt op de cd:

Lesnr.	Titel	Lied met zang	Liedbegeleiding
5	Het orkest	Track 1	Track 2
6	Een gevoelige snaar	Track 3	Track 4
7	In Mexico	Track 5	Track 6

2. Werkblad 7; opdracht 2-E. De juiste antwoorden moeten zijn: Chinezen, Sheng, mondharmonica, accordeon, orgel, orgel, mondharmonica.
3. In plaats van Stichting Jeugdorkesten Nederland wordt bedoeld Stichting Jeugdsymfonieorkesten Nederland.

Windkracht 6

Uitbreiding

voor snaarinstrumenten en accordeon

Lesprogramma en CD

5. **Symfonie- en strijkorkest:**
lessen over symfonie-
en strijkorkest
6. **Snaarinstrumenten:**
lessen over snaarinstrumenten
7. **Accordeonorkest en accordeon:**
lessen over 't accordeonorkest
en accordeon

Instrumentenparade met informatie over:

- Snaarinstrumenten
- Het symfonieorkest
- Het strijkorkest
- Het accordeon
- Het accordeonorkest

DVD

De ontdekking van...

Doel: De leerlingen maken kennis met het symfonie- en het strijkorkest, ze zingen een lied hierover. Ze weten wat de rol is van de dirigent en van de concertmeester. En hoe het is om in een orkest te spelen, repeteren en uitvoeringen te geven.

Tijd: Verspreid de opdrachten over verschillende dagen gedurende de eerste week van het project.

Nodig: DVD – CD track 1,4,7,8
Lied: Het Orkest

Inleiding

Een symfonieorkest is een groot orkest dat bestaat uit strijkinstrumenten, hout- en koperblazers en slagwerk. Symfonie betekent samenklank. Veel grote steden in de wereld bezitten minstens één volledig orkest. Het grootste Nederlandse symfonieorkest is het Concertgebouworkest in Amsterdam. Het strijkorkest is een klein orkest dat alleen bestaat uit strijkinstrumenten. In de instrumentenparade wordt het symfonie- en strijkorkest uitgebreid besproken. Vertel de leerlingen dat ze deze week gaan ontdekken wat voor muziek een symfonie- en strijkorkest spelen en hoe het is om daarin mee te doen.

Opdracht 1 Lied zingen (CD track 1,4)

Leer het lied aan.

Op track 1 van de CD staat het lied in zijn geheel, op track 4 is alleen de liedbegeleiding te horen.

Opdracht 2 Het symfonieorkest (DVD: Orkesten > Het Symfonieorkest, CD track 7, werkblad)

In een symfonieorkest spelen bijna alle instrumentensoorten. En van veel instrumenten zijn er meerdere spelers, er zijn soms wel 30 violisten en 8 contrabassisten. Daardoor is een symfonieorkest meestal erg groot. De musici die hetzelfde instrument bespelen zitten in het orkest op een vaste plaats bij elkaar.

Bekijk met elkaar de DVD. Kleur daarna op het werkblad de verschillende instrumentengroepen en noteer de naam van de groep ernaast. Beantwoord ook de overige vragen van opdracht 2. Eventueel kan ook nog een fragment over de blaas- en slagwerkinstrumenten worden bekeken uit Windkracht 6 deel 1. Luister naar track 7 op de CD en vul het werkblad in.

Opdracht 3 Het strijkorkest (DVD: Orkesten > Het Strijkorkest, CD track 8, werkblad)

Een strijkorkest bestaat uit instrumenten die bespeeld worden met een strijkstok: violen, altviolen, celli (meervoud van cello) en contrabassen.

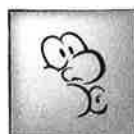
Wanneer er ook nog blazers en slagwerkers meespelen noem je het een kamerorkest.

Bekijk met elkaar de DVD. Kleur tijdens het kijken op het werkblad de verschillende groepen strijkinstrumenten en noteer de naam van de groep ernaast. Luister naar track 8 op de CD en vul het werkblad in.

Opdracht 4 Wat weet jij van een symfonieorkest?

De leerlingen hebben vast wel eens op televisie een symfonieorkest aan het werk gezien. Wie van hen heeft ooit het concert op Nieuwjaarsdag gezien? En ze zullen zeker het symfonieorkest wel eens hebben gehoord, het speelt vaak op de achtergrond bij een film.

Oorspronkelijk speelde een symfonieorkest symfonieën. Dat zijn concerten die meestal bestaan uit vier delen. Een openingsdeel, een tweede langzamer deel, een zeer snel deel en het afsluitende deel. Deze concerten kun je gaan beluisteren in concertzalen. Meestal duurt zo'n symfonie best lang. Wel een uur. Het is de gewoonte dat je aan het einde ervan hard klapt, want het was een hele inspanning voor het orkest. Tussen de vier delen wordt meestal niet geklapt. Kunnen de leerlingen nog meer vertellen over een symfonieorkest?

Opdracht 5 De concertmeester (DVD: Musici > Concertmeester Sophie)

Alle instrumenten hebben een vaste plaats in het orkest. De zachte instrumenten zitten gewoonlijk vooraan, de luide achteraan. De dirigent staat voor het orkest, met zijn rug naar het publiek. De dirigent bepaalt het tempo, de toonsterkte, de interpretatie en zorgt ervoor dat het orkest foutloos en mooi samenspeelt.

De concertmeester zit links vooraan, dicht bij de dirigent. De concertmeester is de aanvoerder van de strijkers en speelt de solo's voor viool.

Kijk samen naar het portret van een concertmeester op de DVD.

Benoem daarna maar eens alle taken die de concertmeester heeft.

(Stemmen, solo, streekbepaling, speelmannieren, contact dirigent, het orkest laten opstaan als dirigent opkomt, het bloemetje...)

Opdracht 6 Spelen in een orkest

De dirigent kan de noten van alle musici volgen in de partituur, dat is de bladmuziek van het hele stuk met alle verschillende partijen. De instrumentalisten daarentegen hebben de muziek waarop alleen de noten staan die zij zelf spelen.

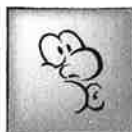
Voordat een symfonieorkest een concert geeft moet het eerst repeteren. Voor de repetitie studeren alle musici thuis hun eigen partij. Ze hoeven hem niet uit het hoofd te kennen, want tijdens de repetities en het concert houden ze de bladmuziek er gewoon bij. Op een muziekstandaard, ook wel lessenaar genoemd. Tijdens de repetities heeft iedereen een potlood bij zich. Als de dirigent een aanwijzing geeft over bijvoorbeeld de dynamiek, hoe hard iets gespeeld moet worden, dan schrijft iedereen dat in zijn eigen partij op. De strijkers zetten ook nog strijkaanwijzingen in hun partij, zodat ze allemaal dezelfde kant opstrijken (op- of afstreek). Dat ziet er wel zo mooi uit en de strijkstokken botsen niet tegen elkaar aan, want een concertpodium is vaak best krap.

Bekijk op het werkblad maar eens een stukje uit een partij voor de eerste viool. Zie je alle aantekeningen die erbij zijn gezet? Wat zouden ze allemaal betekenen?

Opdracht 7 Het concert (DVD: Musici > Slagwerker Diana)

En dan is het zover. Het concert. Na weken samen repeteren en thuis studeren is het geweldig om aan een groot publiek te laten horen hoe het klinkt. Best spannend, vooral net van tevoren, als het publiek binnenkomt. Maar dan is het zover....

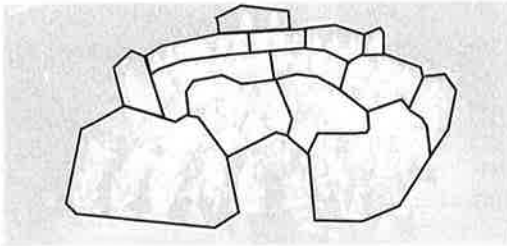
Bekijk samen het portret van een speler die zich voorbereidt op de voorstelling.

Opdracht 2 Het symfonieorkest

2a. Hier zie je een afbeelding van een symfonieorkest ingedeeld in instrumentengroepen. Kleur de verschillende instrumenten en groepen. Zet onder het plaatje de namen van de instrumentengroepen.

- 1. _____ 5. _____
- 2. _____ 6. _____
- 3. _____ 7. _____
- 4. _____ 8. _____

2b. Welke instrumenten in het orkest noem je de strijkers?

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____

2c. Welke rollen speelt de cello in een symfonieorkest?

2d. Bestaan er nog andere instrumenten die hier niet worden afgebeeld? Wanneer spelen ze wel mee in een symfonieorkest, welke rol hebben ze dan?

2e. Het fragment dat je hoort op de cd is een voorbeeld van een: symfonieorkest / fanfare / big band (omcirkel het goede antwoord)

2f. Deze instrumenten heb ik allemaal gehoord:

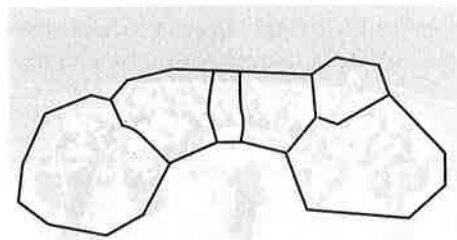
Opdracht 3 Het strijkorkest

3a. Het fragment dat je hoort op de cd is een voorbeeld van een: strijkorkest / harmonie / symfonieorkest (omcirkel het goede antwoord)

3b. Deze instrumenten heb ik allemaal gehoord:

3c. Hier zie je een afbeelding van een strijkorkest ingedeeld in instrumentengroepen. Zet onder het plaatje de namen van de instrumentengroepen.

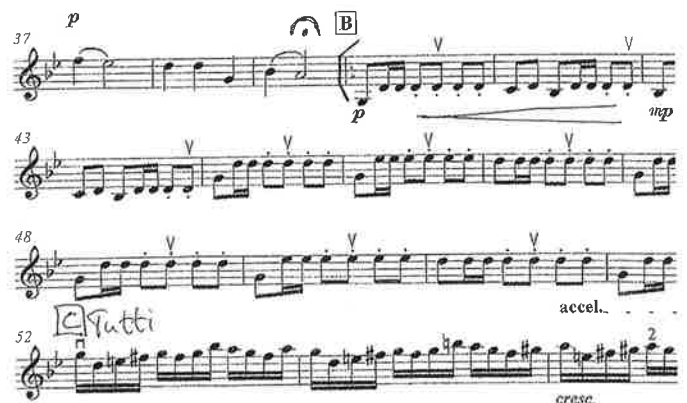

- 1. _____ 3. _____
- 2. _____ 4. _____

Opdracht 6 Spelen in een orkest

Dit is een stukje uit een vioolpartij met alle aantekeningen van de violist.

Weet jij wat alle aantekeningen betekenen?

Het orkest

tekst/muziek: Kees Sijbrandij

couplet Cm G Cm

Wij kij - ken naar de di - ri - gent, want hij slaat heel e - ven met zijn
 Bij re - pe - te - ren gaat het soms fout. Je vraagt je af hoe is dit

G As G

stok op de rand Wij zijn in één keer stil Da's wat hij wil
 stuk op - ge - bouwd? We spe - len 't nog een keer op - nieuw maar weer.

As⁶ G Cm

De con - cen - tra - tie krijgt de o - ver - hand. De in - stru - men - ten hou - den
 Maar je wordt he - le - maal niet af - ge - snauwd. Weet dat ik zelf de groot - ste

G Cm G

wij vast Al wat we kun - nen ha - len wij uit de kast
 kick haal. Als we gaan spe - len voor een stamp - vol - le zaal.

As G As⁶

Het klinkt ge - wel - dig zo Echt te gek Want el - ke noot valt op zijn
 Pu - blik is en - thou - siast Blij ver - rast. 't Ap - plaus is voor ons al - le -

G *refrein:* As maj⁷ G⁷

plek. Ik speel het best in een or - kest.
 maal.

Es Bes As maj⁷

Al die ge - lui - den zo - maar door el - kaar. Ik speel het best in een or -

G⁷ Es Bes

kest Ie - der speelt daar zijn par - tij met de di - ri gent daar - bij

As G Cm Es

want die houdt de boel mooi bij el - kaar Ie - der speelt daar zijn par - tij

Bes As G Cm

met de di - ri - gent daar - bij Want die houdt de boel mooi bij el - kaar.

Windkracht 6

Uitbreiding

voor snaarinstrumenten en accordeon

Lesprogramma en CD

5. **Symfonie- en strijkorkest:**
lessen over symfonie-
en strijkorkest
6. **Snaarinstrumenten:**
lessen over snaarinstrumenten
7. **Accordeonorkest en accordeon:**
lessen over 't accordeonorkest
en accordeon

Instrumentenparade met informatie over:

- Snaarinstrumenten
- Het symfonieorkest
- Het strijkorkest
- Het accordeon
- Het accordeonorkest

DVD

De ontdekking van...

- Doel:** De leerlingen maken kennis met de snaarinstrumenten en zingen een lied hierover. Ze weten wat de viool, altviool, cello, contrabas en de harp is en weten hoe het is om in een strijkkwartet te spelen.
- Tijd:** Verspreid de opdrachten over de tweede week van het project.
- Nodig:** DVD – CD track 2,5,9,10,11– luciferdoosjes – elastiekjes – postbode-elastiek
- Lied:** Een gevoelige snaar

Inleiding

Snaarinstrumenten zijn instrumenten met snaren. Wanneer de snaren met een strijkstok worden bespeeld heten ze strijkinstrumenten. De snaren kunnen ook aangeslagen worden, zoals bij een piano, of aangetokkeld, bij de harp en de gitaar.

Opdracht 1 Snaarspanning

Chordofonen zijn instrumenten waarbij geluid verkregen wordt door het in trilling brengen van een snaar. Hiervoor wordt de snaar op een bepaalde toonhoogte aangespannen.

Probeer dit eens uit. Gebruik hiervoor een elastiekje en een leeg doosje (de klankkast). Doe het elastiek om het doosje. Trek met een vinger het elastiek omhoog. Als je nu met je andere vinger het elastiek aantokkelt hoor je een geluid. Wanneer je het elastiek strakker spant, zul je merken dat de toon hoger wordt.

Zet je vinger ergens op het elastiek, zodat het stukje elastiek van je vinger naar het doosje korter wordt, tokkel dan opnieuw. Merk je dat de toon zo ook hoger wordt?

Is er ook verschil in geluid tussen dik en dun elastiek? Probeer maar eens.

Probeer ook eens om verschillende, hoge en lage tonen, uit één snaar te krijgen. Wat moet je doen voor een hoge toon? En wat voor een lage? Hoe krijg je allemaal dezelfde toon uit eenzelfde snaar? Even stemmen!! Beantwoord de vragen op het werkblad.

Opdracht 2 De violist (DVD: Musici > Violiste Channa)

Bekijk met elkaar het portret van de violiste op de DVD.

Wat valt je allemaal op?

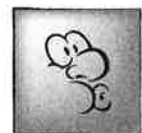
Zie je hoe zij de viool vast heeft?

Met welke arm strijkt zij?

En wat doet haar andere arm?

Hoe stemt zij haar viool?

Kun je alle onderdelen van de viool benoemen? Schrijf ze op je werkblad bij het plaatje van de viool.

Opdracht 3 Strijkinstrumenten (CD track 9,10,11)

De strijkinstrumenten kun je verdelen in hoge en lage strijkinstrumenten. Het instrument wat de hoogste tonen kan maken is de viool. Het instrument met de laagste tonen is de contrabas.

Luister naar de CD (track 9, 10 en 11).

Probeer maar eens te ontdekken welk strijkinstrument je hoort. Vul in op het werkblad.

Welk instrument vind je het lastigste om te herkennen?

Opdracht 4 Lied: 'Een gevoelige snaar' (CD track 2,5)

Zing met z'n allen het lied over snaarinstrumenten. Op track 2 van de CD staat het lied in zijn geheel, op track 5 is alleen de liedbegeleiding te horen.

Opdracht 5 Spelen maar! (DVD: Instrumentenparade > Viool en altviool & Cello en Contrabas)

Om een strijkinstrument mooi te bespelen, moet je best lang oefenen. Dat komt doordat je alle tonen zelf moet maken. Dit is anders dan bij de piano bijvoorbeeld, daarop liggen alle tonen al klaar. Maar na veel oefenen lukt het zeker en dan is het extra leuk om op allerlei verschillende manieren te spelen. Dit doe je vooral met de strijkstok. Er zijn nogal wat speelmannieren. Staccato, legato en spiccato. En pizzicato is weer wat anders.

Ook kun je con sordino of senza sordino spelen, oftewel met of zonder demper.

Herken al deze speelmannieren maar eens op de DVD (fragment uit instrumentenparade viool-alt en cello-contrabas).
Hebben de twee fragmenten dezelfde sfeer?
Noteer op je werkblad wat al die mooie Italiaanse woorden betekenen.

Opdracht 6 De contrabassist (DVD: Musici > Contrabassist Roderik)

De contrabas is het grootste strijkinstrument. Een hele klus dus als je ermee naar een orkestrepetitie moet.

Het hele lage geluid zorgt voor de volle klank van de muziekstukken.

Maar ook in de jazzmuziek komt de contrabas voor. Daarin wisselt de bassist heel vaak tussen strijken en tokkelen (plukken). Soms is er een speciale koker aan de contrabas vastgeplakt, om de strijkstok dan snel in te kunnen zetten. De contrabas zorgt hier voor het extra laten swingen door de lage pizzicato's. In de popmuziek wordt dat geluid nagemaakt door de basgitaar.

Kijk samen op de DVD naar het portret van de contrabassist.

Opdracht 7 Het strijkkwartet (DVD: Instrumentenparade > strijkkwartet)

Je hebt vast wel eens gekwartet. Met hoeveel kinderen speelde je toen kwartet?

Een strijkkwartet doe je ook met zijn vieren. Vier strijkers: twee violen, één altviool en één cello. Deze combinatie klinkt heel mooi. Vooral als de vier strijkers goed "op elkaar zijn ingespeeld". Dat betekent dat ze met zijn vieren één klank maken, je hoort bijna niet meer dat het vier verschillende instrumenten zijn.

Op de DVD zie je een strijkkwartet aan het werk.

Hebben ze een dirigent nodig?

Opdracht 8 Harpen (DVD: Instrumentenparade > Harpduo)

De harp is een getokkeld snaarinstrument, waarvan de snaren in schuine richting van de klankkast naar de hals van het instrument lopen. De snaren van de harp worden in trilling gebracht door met de vingers aan de snaren te plukken (ook wel tokkelen genoemd). Toch kun je met alleen tokkelen op verschillende manieren de harp bespelen. Kijk maar eens naar de harpisten op de DVD (instrumentenparade).

Opdracht 9 De harpist (DVD: Musici > Harpist Joost)

Op de DVD zie je ook een portret van een harpist.

Begrijp je hoe een harp gestemd wordt? Gebruikt de harpist ook een stemapparaat? En waar zijn al die pedalen voor?

Heb je ze geteld? Heb je ook de snaren geteld?

Opdracht 1 Snaarspanning

Streep door wat er fout is:

- Voorbeelden van snaarinstrumenten zijn: trompet / gitaar / viool / klarinet / cello / dwarsfluit / harp
- Om te tokkelen (plukken) gebruik je: kleppen / je vingers / je mond
- Op een gitaar kun je: alleen akkoorden spelen (liedjes begeleiden) / alleen melodietjes spelen / allebei
- Een viool heeft: 3 / 4 / 5 snaren
- Snaarinstrumenten vind je in een: fanfare / harmonieorkest / symfonieorkest / strijkorkest

Hoe langer het elastiek (de snaar), hoe _____ de toon.

Hoe korter het elastiek (de snaar), hoe _____ de toon.

Opdracht 2 De violist

Zet elk woord (met een pijltje) bij het juiste onderdeel. Dit zijn allemaal onderdelen van de viool:

- Hals
- Kinstuk
- Klankkast
- Krul
- Snaren
- F-vormig klankgat
- Fijnstemmer
- Stemknoppen
- Staartstuk

CD ▶ 9, 10, 11

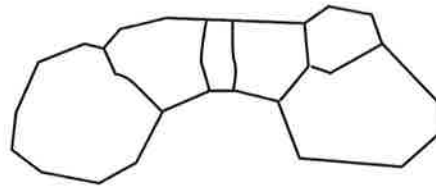
Welke strijkinstrumenten hoor je? (omcirkel het goede antwoord)

Fragment 1: viool / altviool / contrabas

Fragment 2: viool / cello / contrabas

Fragment 3: viool / altviool / cello / contrabas

Opdracht 3 Strijkinstrumenten

Waar zitten de verschillende strijkinstrumenten in een strijkorkest? Geef aan in de tekening.

Opdracht 5 Spelen maar!

Op de DVD zag je veel verschillende manieren om op een viool, altviool, cello of contrabas te spelen. Weet jij wat het allemaal betekent?

Staccato _____

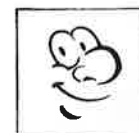
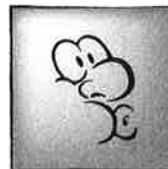
Legato _____

Spiccato _____

Con sordino _____

Senza sordino _____

Pizzicato / plukken _____

Een gevoelige snaar

tekst/muziek: Kees Sijbrandij

langzaam: Ach wat naar voor die snaar hij
 snel: Ach wat raar voor een snaar Doe

Dm C

is wat o - ver-span-nen en hij klinkteen beet - je raar. Ach wat naar voor die snaar
 niet zo o - ver-span-nen draaihem aan en spe - len maar. Ach wat raar voor een snaar

Gm⁷ A⁷ Dm

Ik leg hem in de wat - ten Strijk hem zacht-jes door zijn haar Soms
 Hij kan te - gen een stoot - je Nee d'r is echt geen ge - vaar Soms

C Gm A⁷

pluk ik aan zijn arm sla hem zacht-jes op zijn rug. Hij wordtdan wel wat rus - tig en hij
 neem ik zelfs een spectrum of een ha - mer - tje van vilt. En sla hem ste - vig aan, zo - dat

Bes C C⁷

zingt een beetje te - rug Of we ooit weer sa - men spe - len valt niet echt te o - ver-zien want
 al - les er - van trilt Als wij zo sa - men spe - len klinkt het echt nog niet zo dwaas want

Dm Gm Dm

sna - ren zijn ge - voe - lig en breek - baar bo - ven - dien.
 sna - ren zijn ge - voe - lig maar ik ben wel de baas

A⁷ Dm

Want sna - ren zijn ge - voe - lig en breekbaar bo - ven - dien.
 Want sna - ren zijn ge - voe - lig maar ik ben wel de baas

C Gm⁷ A⁷ Dm

Windkracht 6

Uitbreiding

voor snaarinstrumenten en accordeon

Lesprogramma en CD

5. **Symfonie- en strijkorkest:**
lessen over symfonie-
en strijkorkest
6. **Snaarinstrumenten:**
lessen over snaarinstrumenten
7. **Accordeonorkest en accordeon:**
lessen over 't accordeonorkest
en accordeon

Instrumentenparade met informatie over:

- Snaarinstrumenten
- Het symfonieorkest
- Het strijkorkest
- Het accordeon
- Het accordeonorkest

DVD

De ontdekking van...

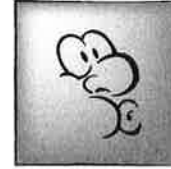

Doel: De leerlingen maken kennis met het accordeonorkest, ze zingen een lied over het accordeon en ze weten hoe het is om in een accordeonorkest te spelen.

Tijd: Verspreid de opdrachten over verschillende dagen gedurende de derde week van het project.

Nodig: DVD – CD track 3,6,12,13,14,15

Lied: In Mexico

Inleiding

Het accordeon is tegelijkertijd een toets- en een blaasinstrument.

De accordeonist trekt de blaasbalg langzaam uit en duwt hem weer in, daardoor blaast er lucht langs de kleppen.

Ondertussen drukt hij met zijn linker- en rechterhand de toetsen in, zo laat hij hoge of lage tonen horen.

De melodie speelt de accordeonist met zijn rechterhand. Links zijn er heel veel knopjes. Sommige knopjes zijn wel vreemd: als je dan één knopje indrukt klinken er meteen drie tonen tegelijk, dat noem je een akkoord. Vandaar ook de naam Akkoord-eon of accordeon. Ook zitten er aan beide zijden van zijn instrument grote knoppen, de registers. Die zijn er om de klankkleur te veranderen.

Opdracht 1 De accordeonist (DVD: Musici > Accordeonist Rik)

Bekijk met elkaar op de DVD het portret van de accordeonist.

Opdracht 2 Het accordeon, even invullen...

Maak de vragen op het werkblad. Ga op het internet via www.google.nl op zoek naar foto's van accordeons. Welke vind je de mooiste? Waarom? Kun je iets over dat accordeon vertellen?

Opdracht 3 Lied In Mexico (CD track 3,6)

Zing samen het lied In Mexico. Op track 3 van de CD staat het lied in zijn geheel, op track 6 is alleen de liedbegeleiding te horen.

Opdracht 4 Accordeon en basaccordeon (DVD: Instrumentenparade > Accordeon en basaccordeon)

Kijk naar het fragment over het gewone accordeon en het basaccordeon.

Hoor je het basaccordeon heel duidelijk?

En heb je het verschil gemerkt tussen de linker- en de rechterkant van het accordeon?

Opdracht 5 Wat hoor ik? (CD track 12,13,14,15)

Het accordeon vind je terug in heel veel verschillende muziekstijlen. Binnen de klassieke muziek, volksmuziek, maar ook in de jazz. Op de CD hoor je ze allemaal. Herken jij de verschillende stijlen?

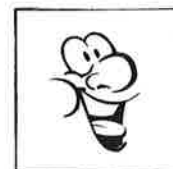
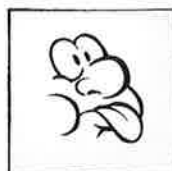
Opdracht 6 Het accordeonorkest (DVD: Orkesten > Het accordeonorkest)

Kijk met elkaar naar het accordeonorkest op de DVD.

Hoe zit het hier met de indeling van de instrumenten? Heeft een accordeonorkest ook een dirigent? Worden de melodie en begeleiding ook in het orkest verdeeld?

Zie je het verschil in soorten accordeons? (knoppen en toetsen)

Hoeveel accordeons doen er mee? Even tellen!

Opdracht 7 Begeleiden met bourdonnen

Bij sommige accordeons (Sardijnse accordeon) wordt een zogenaamd "Bourdongeluid" geïmiteerd. Wanneer je een "bourdon" hoort, klinken er drie tonen tegelijkertijd. Deze tonen zijn ten opzichte van elkaar altijd dezelfde. Dat wil zeggen dat je een toon laat horen, tegelijkertijd de vijfde toon die na die toon komt (de kwint), en tegelijkertijd de achtste toon (het octaaf).

Bij het liedje "In Mexico" staan boven de notenbalken letters gedrukt, de akkoordtonen. Namelijk C, G, A en D. Deze akkoordtonen kunnen gespeeld worden als bourdon. Probeer zelf deze bourdonnen te spelen. Gebruik daarvoor een klokkenspel, een xylofoon of methalfoon en een basmethalfoon of basxylofoon.

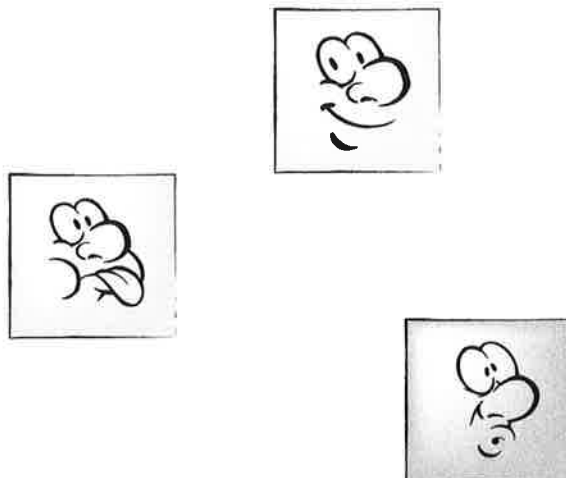
Verdeel de klas in vier groepen.

1. Een groep bespeelt het klokkenspel. Deze groep speelt de toon c, wanneer er c gedrukt staat (als akkoord), de toon g wanneer er g gedrukt staat, de a bij de a en de d bij de letter d.
2. De tweede groep bespeelt de xylofoon of methalfoon. Bij de akkoordtonen c, g, a en d spelen zij telkens 5 tonen hoger, dus: g, d, e en a.
3. De derde groep bespeelt de basmethalfoon. Zij spelen, net als de eerste groep, weer de akkoordtonen, dus c, g, a en d.
4. De vierde groep zingt het lied.

Laat elke groep even apart oefenen. Dan allemaal samen.

Daarna kan er gevarieerd worden in wanneer de toon aangeslagen wordt. Bijvoorbeeld: De basinstrumenten spelen telkens op de eerste tel van de maat. Klokkenspel op de eerste en derde tel, xylofoon op elke tel van de maat.

Tijdens het zingen klinkt er op deze manier een echte bourdon. Veel succes!

Opdracht 2 Het accordeon, even invullen...

Het accordeon.

2a. Hoe heten alle onderdelen?

2b. Het accordeon is een:

- strijkinstrument, zoals de viool
- blaasinstrument, zoals de klarinet en de saxofoon
- slaginstrument, zoals de basedrum
- toetsinstrument, zoals de piano

2c. Heeft het accordeon een plaats binnen het symfonieorkest?

2d. Tot welke groep van instrumenten behoort het accordeon dan?

2e. Maak de tekst compleet, vul de volgende woorden in (je mag de woorden meer dan één keer gebruiken):
Accordeon, orgel, mondharmonica, Sheng, Chinezen

Het accordeon ontstond 3000 jaar voor Christus bij de _____, zij kenden een instrument dat ze de _____ noemden. Dit instrument bezit hetzelfde systeem als onze accordeon. Dit instrument werd door ontdekkingsreizigers in de 15e eeuw naar Europa gebracht, ook naar Wenen waar het geleidelijk evolueerde naar de _____.

In het begin van de 19^e eeuw werd de eerste _____ uitgevonden door Cyrill Demian.

Hij was een _____ bouwer die probeerde om een klein draagbaar orgel te maken. Zo ontstond het accordeon dat in korte tijd ontwikkelde tot een zeer populair instrument.

De grote broer van het accordeon is het _____.

De kleine broer is de _____.

Opdracht 5 Wat hoor ik?

12, 13, 14, 15

Luister en herken. Schrijf de nummers van de fragmenten achter de goede zin.

Het accordeon speelt een musette/wals (Franse dans).

Fragment nr. _____

Het accordeon speelt een tango.

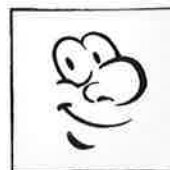
Fragment nr. _____

In de jazz hoor je het accordeon ook vaak.

Fragment nr. _____

Klassieke muziek op het accordeon

Fragment nr. _____

In Mexico

tekst/muziek: Kees Sijbrandij

C G
 Hier in de zon Daar kun je haast niet zit-ten. Het stikt er van de
 G C C
 hit-te, de mus-sen val-len van het bal-kon. Hier in de zon is ie-der-een ver-
 G G C
 dwe-nen Ja ie-der nam de be-nen Zo snel als 'ie maar kon. In de
 G C G
 scha-duw In de scha-duw Is het pret-tig en ie-der-een ge-
 C G C
 draagt zich heel cool In de scha-duw in de scha-duw Zit-ten
 G C A7
 wij ge-zel-lig met een he-le-boel. E-ten Ta-co's en Tor-
 Dm7 G C
 til-la's Op ons hoofdstaat een som-bre-ro da's goed te-gen de zon Bij si-
 A7 Dm7 G
 es-ta of fi-es-ta speelt Ro-dri-go op zijn ac-cor-de-
 C C G
 on. In Me-xi-co de stran-den he-ten Pla-ya's de men-sen wa-ren
 G C C
 Ma-ya's ze woon-den in een oer ou-de stad. In Me-xi-co ze spe-len op gui-
 G G C
 tar-ras en ook ac-cor-de-on speelt daar heel wat.